

ארבעת המינים (6)

ניתן להסיק כי ארבעת המינים הם סמל לאחדות וחיבור העם.

המלקט

מעלת ד' המינים לפני סוכות

ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג, מ)

יום ראשון של סוכות מכונה בפי חז"ל (פסיקתא אמור תנחומא אמור כב ויק"ר ל, ז): "ראשון לחשבון עוונות". וכן דרשו על הפסוק "ולקחתם לכם ביום הראשון", וכי ראשון הוא, והלא יום חמשה עשר הוא? אלא שהוא ראשון לחשבון עוונות. דברי חז"ל אלו צריכים ביאור מדוע ראשון הוא לחשבון עוונות. בעל העקידה (בספרו "עקידת יצחק" עשר טז) מבאר, מניין דקדקו חז"ל ללמוד מתיבת "ביום הראשון" שהוא ראשון לחשבון עוונות, לפי שאין שייך לקרוא לשום דבר "ראשון", רק אם לאחריו נמשך המנין ואומר שני שלישי וכו'. והנה מצות נטילת לולב, לא נצטוו בה ישראל לקחתה רק ביום הראשון לבד, ואינה נמשכת ליום שני ושלישי ולא לשאר ימי החג, ורק מדברי סופרים, וגם מה שנוטלים אותו במקדש מן התורה כל שבעה (סוכה מא), לא למדנו מהפסוק הזה, אלא מהפסוק "ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים" (ויקרא כג, מ). אם כן לא היה ראוי שיאמר במצוה הזאת "ביום הראשון", אלא ולקחתם לכם בחמשה עשר לחודש השביעי פרי עץ הדר וכו'. כי הרי אינו נמשך יותר מיום אחד. ולזה שאלו וכי ראשון הוא, הלא חמשה עשר הוא, ולזה אמרו שהוא ראשון לחשבון עוונות. והכוונה, שהוא ראשון למנין המצוות והעוונות שאם יקיים מצות ד' מינים יחשב המצוה הראשונה לשנה, ואם לאו יחשב העבירה הראשונה לשנה.

ספר אוצרות התורה "סוכות"

שינוי החזור לקדמותו, אינו שינוי

הדרך עלך הישן, לולב הגזול והיבש פסול.... (סוכה כט:)
 במילים הללו של הגמרא אומר ה"ילקוט הגרשוני" מונח רמז גדול לענין עבודת ה', וחזרה בתשובה על החטאים והעוונות. על ההלכה האמורה במשנה, שלולב הגזול פסול כיון שצריך שהלולב יהיה שלכם, מקשים התוספות: מדוע אין הלולב נחשב של הגזול? והרי כעת כשהוא אגד את הלולב עם שלושת המינים האחרים, יש כאן שינוי ממה שהיה בשעת הגזלה, והדין הוא ששינוי קונה. מתרץ על זה ה"חתם סופר": השינוי הזה אינו קונה מפני שהוא שינוי החזור לברייתו, אפשר לפרק את האגודה, והלולב ישוב למה שהיה קודם לכן, וכיון שזהו שינוי החזור לברייתו, אין הוא נחשב שינוי, ואינו קונה. והנה הגמרא (ר"ה טז:): אומרת: ואמר רבי יצחק, ארבעה דברים מקרעין גזר דינו של אדם, אלו הן: צדקה, שינוי

ד' מינים רמז לד' סוגי יהודים

ידוע הדרוש שדרשו חז"ל בעניין ארבעת המינים שנמשלו ד' המינים לארבעה סוגי יהודים. (ויקרא רבה ל, יב) ישנם יהודים שיש בהם תורה ומצוות הנמשלים לאתרוג שיש לו טעם וריח. הלולב, פרי התמר, אמנם טעם יש לו, אך אין לו ריח, וכך ישנם יהודים שיש בהם תורה אבל אין בהם מצוות. ישנם יהודים הדומים להדס שיש לו ריח אבל אין לו טעם, אלו יהודים המקיימים מצוות אך אינם לומדים תורה. הערבה, אין לה ריח ואין לה טעם, כן ישנם יהודים בלא תורה וללא מצוות. יבואו אלה, ויכפרו על אלה, ויעשו אגודה אחת. מסביר הרמח"ל בספרו 'מסילת ישרים', (סוף פרק יט) שאין רצונו של הקב"ה שיהודים יבדלו זה מזה. אלא, יכפרו אלו על אלו. כלומר, אם אתה כאתרוג, מלא תורה ומצוות, אין זה כדי להתנשא על אחרים ולומר שהם אינם טובים. אתה אתרוג לכל עם ישראל. הרמח"ל עוסק בזה גם בפרק על הפרישות. הוא כותב שלא כל יהודי יכול להיות פרוש, כי זו מדרגה גבוהה מאוד, אבל אי אפשר שלא יהיו בעם ישראל פרושים, והם פרושים לכל היהודים הנתלים במדרגתם.

המלקט

מה מסמלים ארבעת המינים?

במדרש מדמים את ארבעת המינים לאברים מרכזיים בגוף האדם. כך למשל, האתרוג דומה ללב האדם, הלולב דומה לעמוד השדרה, הערבה דומה לשפתיים וההדס דומה לעיניים. עובדה מעניינת היא שלהדס יש שלושה ענפים ואילו לנו יש רק שתי עיניים. לכאורה נראה שאין דימיון מספרי, אך האר"י הקדוש מסביר זאת באמצעות העין השלישית. יש אנשים שחושבים שמדובר במושג שלקוח מהמזרח אך לפי הקבלה לכל אחד מאתנו יש עין שלישית משלו. סמל נוסף לאתרוג הוא התורה כולה. בגימטריה אתרוג זה תרי"ג פחות שלוש. מה הכוונה בפחות שלוש? הכוונה היא לשלושת המינים האחרים כך שכל שלושת המינים שווים לתרי"ג כנגד תרי"ג מצוות. ארבעת המינים ביחד מסמלים את אחדות עם ישראל. כמו כן, הסוכה מסמלת שלום ושלמות בין חברי העם. הסיבה לכך היא העובדה שאף על פי שהעם כמו ארבעת המינים מורכב מחלקים שונים ומופרדים, כאשר מחברים את כולם ביחד בנטילה, נוצרת אחדות. יש מכאן משמעות לאחדותו של עם ישראל והיותו לב אחד. ניתן למצוא רמז לכך בברכה "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם שציוונו על נטילת לולב". הברכה היא על נטילת כל ארבעת המינים ולא רק על מין אחד נבחר כמו האתרוג. מכאן

הלכה: בדברי חז"ל פרי עץ הדר שטעם עצו ופריו שוה במ"ב (סי' תרמג) בהקדמה כתב: וקבלו חז"ל דפרי עץ הדר זהו אתרוג שטעם עצו פריו שוה, כתב הפסקי תשובות (אות א): כתב בספר "כפות תמרים": אין להבין דברים כפשוטן, כי המציאות מוכחת שאין שום טעם בעץ האתרוג יותר משאר עצי פירות, אלא הכוונה כי שאר מיני הפירות הקליפה דקה והפרי מלא בעסיס, וא"כ אין טעם עצו שוה לפריו שהוא תוך הפרי אלא טעם עצו שוה לקליפת הפרי הטפל לפרי ולא לפרי עצמו, משא"כ אתרוג שחדרי הזרע והפרי מועט מאוד וקליפתו הרחבה והעבה היא הנאכלת והיא עיקר הפרי נמצא טעם עצו ופריו שוה, ובחתם סופר, כתב על דבריו: "ודברי אלוקים חיים המה"

ספר "פסקי תשובות" חלק ו'

פתגם: גולה-סוד, הולך רכיל; ולפתה שפתיו, לא תתערב.
ספר "משלי"

חקירה: ראייה ברגל

חיוב האב להביא את בנו, חלק ממצות הראייה של עצמו, ואם לא הביאו, גם עצמו לא יצא, או חיוב נפרד (משנת יעבץ או"ח מג-ב ד"ה אכן נראה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ברוב דברים

שאלו לרב בישראל: המגידים, כידוע מרבים בדברי מוסר ותוכחה, ומדוע אינם משפיעים על הבריות, לשפר מידותיהם ולהעביר חטאים מן הארץ? השיב אותו רב: הלא מקרא מפורש הוא במשלי: "ברוב דברים לא יחדל פשע."
ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קמו)

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה, דוד בן מרים.

השם, ושינוי מעשה, ומפרש רש"י: שינוי מעשה, שב מרעתו. יוצא אפוא מדברי הגמרא, ששינוי גזר הדין יכול לבוא רק על ידי שישנה את מעשיו וישוב מרעתו, אבל אומר ה"לקוט הגרשוני", כל זה רק אם השינוי הוא שינוי קבוע, ויציב, שינוי שאינו חוזר לברייתו, אבל אם הוא משנה את מעשיו בעשרה ימי תשובה, ולאחר מכן חוזר לסורו, אין לזה דיין של שינוי, וממילא גם גזר דינו אינו נקרע. זהו הרמז בדברי הגמרא: "הדרן עלך הישן, לולב הגזול פסול", אתה הישן לך כל השנה ואינך נותן לב למעשיך, ומתעורר רק לקול השופר בראש השנה, דע לך ש"לולב הגזול פסול", ואף על פי שיש בו שינוי, זאת למה? כי השינוי הוא רק שינוי שחוזר לברייתו, וגם אתה, אם תמשיך לישון, וההתעוררות שלך לא תהיה תמידית, אין השינוי שעשית נחשב לכלום, וגזר דינך לא יקרע

ספר "ומתוק האור סוכות"

ד' ימים שבין יום כיפור לסוכות הם כמו יו"ט

כתב השל"ה הקדוש (ריש מס' סוכה): ארבעה ימים שבין יום כיפור לסוכות בהן עסוקין במצות סוכה וד' מינים, מעשים האלה מביאים את האדם לידי זכירה שיזכור בדביקות בה' יתברך ולדבקה בו, על כן אלו הימים הם כמו יו"ט מאחר שהעסקים הקדושים מביאים לידי זכירה הנ"ל, לשמוח בשמחה הרוחנית לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב, כמו שכתוב במדרש תנחומא שהביא הטור (ריש הל' ר"ה), במוצאי יוה"כ עוסקין במצות סוכה ולולב, ואין עושין עוונות לכך קוראין יו"ט ראשון: ראשון לחשבון העוונות. עוד טעם אמרו לפי שבאלו הימים נשלם בית המקדש של שלמה, ועל כן הם ימים טובים, וראוי לשמוח בהם, ולהתדבק בה' לעבדו בשמחה ובטוב לבב.

ספר אוצרות התורה "סוכות"

המקיים מצות לולב, כאילו קיים כל התורה כולה

מובא ברוקח על מצות לולב: התורה מתחילה באות ב' "בראשית ברא", ומסתיימת באות ל': "לעיני כל ישראל", ספרי התנ"ך מתחילם באות ו': "ויהי אחרי מות משה" ומסתיימת באות ל' "ויעל" (סוף דברי הימים ב). אותיות הפתיחה והסיום של ספרי התורה וספרי הנ"ך מצטרפות, אפוא, לאותיות "לולב". הרי לך רמז שכל המקיים מצות לולב כהלכתו, כאילו קיים את כל הכתוב בתורה ובשאר כתבי הקודש.

ספר "ומתוק האור סוכות"

אתרוג רמז לארבע השלמות

בספר "אור הצב" מובא, כי אתרוג הוא ראשי תבות של ארבע השלמות המוזכרות בנוסח התפילה: אמונה שלמה, תשובה שלמה, רפואה שלמה, גאולה שלמה, ולכן מהדרים בנטילת האתרוג שיהיה שלם.

ספר "ומתוק האור סוכות"

